

Manual med fasit

Veilederen- Basis II

© 2006 NetPed AS
Àjour pr. november 2010

Innhold

Generell informasjon om Veilederen-Basis-II.....	3
Delprøve 12 – personaliabegreper (papirtest).....	4
Fasit for delprøve 12	4
Delprøve 13 – leseforståelse (papirtest)	5
Fasit for delprøve 13	6
Delprøve 14 – skriftlig ordberedskap (papirtest)	7
Fasit for delprøve 14	7
Delprøve 15 – skriftlig formuleringsevne (papirtest)	8
Fasit for delprøve 15	8
Samordningsskjema for Veilederen-Basis data- og papirtest	9
Konvertering av testresultat til grad av kompetanse	10
Vedlegg 1.....	11
Forslag til opplæringsplan for elever med manglende kompetanse i norsk	11
Vedlegg 2.....	12
Forslag til opplæringsplan for elever med mangelfull kompetanse i norsk.	12

Generell informasjon om Veilederen-Basis-II

Papirtesten Veilederen-Basis-II er en tilleggstest til datatesten Veilederen-Basis. Hovedformålet med denne tilleggstesten er å kartlegge personens kompetanse til å skrive, samtidig som to av testområdene i Veilederen-Basis blir ytterligere utdypet i norsk leseforståelse, norsk grammatikk og norske personaliabegreper.

På samme måte som datatesten Veilederen-Basis er papirtesten Veilederen-Basis-II skjønnsmessig konstruert for å gi et bilde av testpersonens skrivekompetanse i forhold til kravene som vanligvis stilles i norsk skole-, arbeids- og samfunnsliv. Testen inneholder 36 enkeltoppgaver og tar ca. 10 minutter å gjennomføre.

Etter at både Veilederen-Basis og Veilederen-Basis-II er gjennomført, kan resultatene fra de to testene manuelt samordnes i dataprogrammet Excel, og fellesresultatet fremstilles som en enkel graf.

Delprøve 12 – personaliabegreper (papirtest)

Fyll ut skjemaet nedenfor med opplysningene som mangler.

Navn: _____
(etternavn) (fornavn)

Postadresse: _____

Fødselsår: _____

Nasjonalitet: _____

Morsmål: _____

Yrke: _____

Sivilstand: _____

Botid i Norge: _____

Dato og underskrift: _____

Fasit for delprøve 12

Det gis 1 poeng for hver helt riktig utfylt linje, maksimalt 9 poeng.

Delprøve 13 – leseforståelse (papirtest)

Sett kryss ☒ på svaret som passer best. (Sett bare ett kryss på hver oppgave).

1. en presang
 - A ☐ en morgensang
 - B ☐ en som er flink til å synge
 - C ☐ en gave
2. å rødme
 - A ☐ å gråte
 - B ☐ å sminke seg
 - C ☐ å bli rød i ansiktet
3. du må ringe med en gang!
 - A ☐ du må ringe en annen gang!
 - B ☐ du må ringe nå!
 - C ☐ du må ringe ute i gangen!
4. hun har gått ut i arbeidslivet
 - A ☐ hun har begynt å arbeide utenfor hjemmet
 - B ☐ hun har tenkt å begynne å jobbe
 - C ☐ hun har sluttet på jobben
5. jeg har lyst til å komme i form
 - A ☐ jeg har lyst til å begynne å trene
 - B ☐ jeg har lyst til å komme hver dag
 - C ☐ jeg har lyst til å klippe meg
6. Er det noe i veien?
 - A ☐ Er det noen som går på gata?
 - B ☐ Kan du hjelpe meg?
 - C ☐ Er det noe som er galt?
7. han har brukt opp pengene
 - A ☐ han har ikke flere penger igjen
 - B ☐ han har mistet pengene
 - C ☐ han har satt pengene inn på bankkonto
8. de klarer seg på hans lønn
 - A ☐ de kjøper klær for hans lønn
 - B ☐ de har ikke nok penger med bare en lønn
 - C ☐ de har nok penger med bare en lønn
9. jeg synes synd på henne
 - A ☐ jeg synes hun lever et syndig liv
 - B ☐ jeg synes det er trist at hun har det vondt
 - C ☐ jeg er sint på henne

Fasit for delprøve 13

- Oppgave 1: **C** en gave
Oppgave 2: **C** å bli rød i ansiktet
Oppgave 3: **B** du må ringe nå!
Oppgave 4: **A** hun har begynt å arbeide utenfor hjemmet
Oppgave 5: **A** jeg har lyst til å begynne å trene
Oppgave 6: **C** er det noe som er galt?
Oppgave 7: **A** han har ikke flere penger igjen
Oppgave 8: **C** de har nok penger med bare en lønn
Oppgave 9: **B** jeg synes det er trist at hun har det vondt

Det gis 1 poeng for hvert riktig svar, maksimalt 9 poeng.

Delprøve 14 – skriftlig ordberedskap (papirtest)

Fyll inn ord som passer i de 9 tomrommene nedenfor. Skriv bare ett ord i hvert tomrom. Er det enkelte ord du ikke får til, hopp over tomrommet og fortsett lenger nede.

FRIEREN I SKOGEN

Det var en gang en konge som hadde en datter som var kjent over hele ¹ _____ for sitt vakre utseende. Friere var ofte på besøk hos ² _____. En av de mange frierne sa : ”Jeg er mye rikere enn alle de ³ _____”.

Etter hvert ville den rike frieren at den vakre jenta ⁴ _____ komme på besøk til ham, slik at hun med egne øyne kunne se hvor pent han hadde det. Dessverre kunne han ikke slå følge ⁵ _____ henne, men den dagen hun skulle komme, lovte han å strø ertre bortover ⁶ _____, like til huset der han bodde.

Piken gikk etter ertene både langt og lenge. Til sist kom hun ⁷ _____ et stort hus som lå på en grønn ⁸ _____ langt inne i skogen. Men da hun ⁹ _____ på døren, var det ingen som svarte.

Fasit for delprøve 14

På denne delprøven skal det kun vurderes begrepsfeil, ikke rettskrivingsfeil. Bl.a. kan følgende begreper godkjennes:

- Ord 1: *verden/landet/kongeriket*
- Ord 2: *de/henne/datteren/kongen*
- Ord 3: *andre*
- Ord 4: *skulle*
- Ord 5: *med*
- Ord 6: *stien/veien/bakken*
- Ord 7: *til*
- Ord 8: *eng/slette/åpning*
- Ord 9: *anket/dunket/slo/åpnet*

Det gis 1 poeng for hvert godkjent svar, maksimalt 9 poeng.

Delprøve 15 – skriftlig formuleringsevne (papirtest)

Hva gjorde du i går? Skriv 3 setninger hvor du forteller hva du gjorde mellom kl 0900 og kl 1600. Du velger selv hva du ønsker å fortelle.

1. _____

2. _____

3. _____

Fasit for delprøve 15

Denne delprøven omfatter 3 setninger, hvor hver setning skjønnsmessig kvalitetsvurderes ut fra testvariablene **rettskriving**, **setningsbygging (syntaks)** og **setningslengde**. Kvalitetsskalaen som skal benyttes er 1 poeng for "god kvalitet", ½ poeng for "middels kvalitet" og 0 poeng for "dårlig kvalitet". Nedenfor følger eksempler på poenggivning:

Jei bus (0+0+0), totalt 0 poeng for denne setningen

Jeg buss (1+0+0), totalt 1 poeng for denne setningen

Jeg tok bussen (1+1+0), totalt 2 poeng for denne setningen

Jeg tok bus til netped for å underviser i norsk
(½+1+1), totalt 2½ poeng for denne setningen

Jeg tok bussen til NetPed for å delta i undervisningen
(1+1+1), totalt 3 poeng for denne setningen

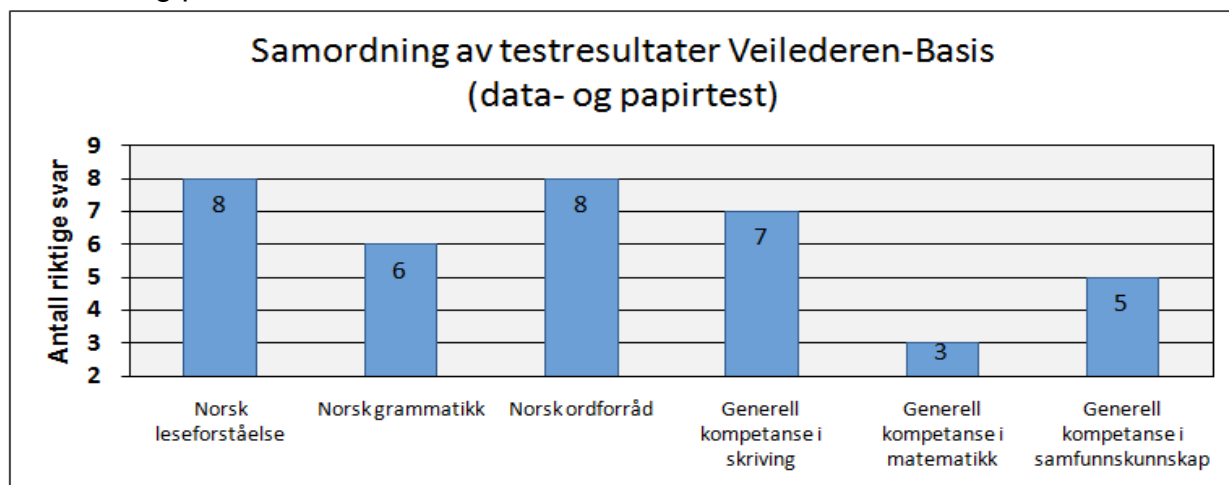
Til sammen skal det foretas 3 ganger 3 skjønnsmessige vurderinger, maksimalt 9 poeng.

Samordningsskjema for Veilederen-Basis data- og papirtest

I dette skjemaet føres resultatene fra Veilederen-Basis datatest (delprøvene 1 – 11) og papirtest (delprøvene 12 – 15). På nederste linje blir gjennomsnittet for hver av de 6 testvariablene avrundet til nærmeste heltall (etter vanlige avrundingsregler).

Testvariabel	Norsk lese- forståelse	Norsk grammatikk	Norsk ordforråd	Generell kompetanse skrivning	Generell kompetanse matematikk	Generell kompetanse samf.kun.
Del 1						
Del 2						
Del 3						
Del 4						
Del 5						
Del 6						
Del 7						
Del 8						
Del 9						
Del 10						
Del 11						
Del 12						
Del 13						
Del 14						
Del 15						
Gjennomsnitt						

For oversiktens skyld anbefales at de 6 testvariablene, fremstilles grafisk i dataprogrammet Excel. Grafen limes inn i den pedagogiske rapporten eller den sakkyndige vurderingen for å gi en enkel fremstilling av testresultatet. Et eksempel på en slik graf, med en spesifisering av nivået på klientens kompetanse, er gjengitt nedenfor og på neste side.

Konvertering av testresultat til grad av kompetanse.

Forholdet mellom testresultat på Veilederen-Basis og grad av kompetanse på de 6 områdene *Norsk leseforståelse*, *Norsk grammatik m.v.* vurderes skjønnsmessig etter følgende skala:

7,0 – 9,0 = tilfredstillende kompetanse

Den minoritetsspråkliges kompetanse vurderes som tilstrekkelig til arbeidsplasser som ikke krever utdanning på videregående skole-, høyskole- eller universitetsnivå.

Eksempler på læremidler for å bedre kompetansen: *Migranorsk Allmenn*, eventuelt supplert med *Migranorsk Arbeidsliv*.

4,0 – 6,0 = mangelfull kompetanse

Den minoritetsspråkliges kompetanse vurderes som mangelfull. Eventuell jobb må vurderes i forhold til spesifikke krav som stilles på den aktuelle arbeidsplassen ift. sikkerhet, kommunikasjon, arbeidsmiljø og kundebehandling.

Eksempler på læremidler for å bedre kompetansen: *Migranorsk Alfa*, *Begrepsbyggeren*.

En mer utfyllende metode- og læremiddelveiledning finnes på side 14-15 (Vedlegg 2).

0 – 3,0 = manglende kompetanse

Den minoritetsspråklige vurderes å ha manglende kompetanse i forhold til kravene som stilles på norske arbeidsplasser.

Eksempler på læremidler for å bedre på kompetansen: *Begrepsbyggeren*, eventuelt supplert med *Migranorsk Alfa*.

En mer utfyllende metode- og læremiddelveiledning finnes på side 13 (Vedlegg 1).

En fornuftig regel er at ICD-10-diagnosene *Z 55.0 Analfabet og svært dårlig lese- og skriveferdighet*, *Z 55.8 Utilstrekkelig undervisning* og *Z 60.3 Kulturelle tilpasningsvansker* bare bør benyttes på minoritetsspråkliges med oppholdstid i Norge ≥ 5 år. Ved oppholdstid under dette grensesnittet bør disse diagnosene kun benyttes i unntakstilfelle. Om dette sier Cummins 1984 og Hakuta et al. 2000: "Minoritetsspråklige barn lærer vanligvis majoritetsspråkets dagligspråk rimelig fort, i løpet av 3-5 år etter at de først blir eksponert for majoritetsspråket ... Det tar lengre tid, 4-8 år, å utvikle majoritetsspråket slik at barna kan dra nytte av det i skole- og skriftspråk-sammenheng".

Vedlegg 1

Metode- og læremiddelveiledning for undervisning av minoritetsspråklige med *manglende språkkompetanse* i norsk.

Forslag til opplæringsplan for elever med manglende kompetanse i norsk.

ORGANISERING AV OPPLÆRINGEN

Det er viktig at læreren så fort som mulig i opplæringsforløpet etablerer funksjonelle rutiner på lærestedet. De fleste lærere opplever at elever ofte gjør avtaler uten hensyntaken til undervisningstidspunkt og/eller rutiner som finnes i skolen/bedriften. Det er derfor nødvendig at læreren i begynnelsen av opplæringsperioden sier klart fra at besøk på offentlige kontorer og liknende, må gjøres etter kl 1400. Eventuelt kan det avsettes noen timer pr. uke til denne type virksomhet.

Det er også viktig med daglig drøfting av aktuelle temaer, f. eks. dagens nyhetsoppslag i aviser, radio og TV. Dette er verdifull trening for å bedre elevens samfunnsforståelse og ferdigheter ekspressivt talespråk.

Skjemaer og blanketter fra offentlige kontorer og samfunnsinstitusjoner er også et aktuelt tema for elevgruppen. Bruk gjerne en saksbehandler fra det offentlige kontoret som "gjesteforeleser". Forbered møtet ved at gruppen lager egne spørsmål som elevene fremfører muntlig for "gjesteforeleseren".

INNFØRING I BRUK AV IT.

En del elever er flinke til å søke på Internettsider etter nyheter fra hjemlandet. Dette gir en god pekepinn om elevens kunnskapsnivå i IT, engelsk og eget morsmål. I tillegg er denne type bruk av Internett viktig for lesetreningen. Elever uten slik kompetanse, bør få tilbud om et innføringskurs i bruk av Internett som en del av språkopplæringen.

Se også kompetansemål for grunnleggende ferdigheter Nivå 1 på www.vox.no.

BESKRIVELSE AV LÆREMIDLER I NORSKOPPLÆRINGEN

Begrepsbyggeren (www.netped.no → Til tester og oppl. prog. Start Begrepsbyggeren) er et selvinstruerende nettbasert læremiddel, som tar sikte på innlæring av 530 viktige begreper på norsk. Programmet omfatter tre nivåer: Nivå 1: Tale → Bilde, Nivå 2: Skrift → Bilde, Nivå 3: Bilde → Skrift.

Dataprogrammet **Ordleker** (www.daisy.no) gir mange muligheter. Det er et motiverende program med fokus på elevens ordforråd og stavekunnskap. Det har ni ulike øvingsformer: Ordpuslespill, Alfabettrening, Fremmedord, Gjett setningen, Hangman, "Kryss og tvers"-lek, Ordsortering, Kryssord og Parlek. Eleven konkurrerer med seg selv eller andre, og får belønning gjennom et poengsystem eller utskrevet diplom for dagens beste resultat. Programmet er beregnet for både tilpasset og ordinær opplæring.

Vedlegg 2

Metode- og læremiddelveiledning for undervisning av minoritetsspråklige med *mangelfull språkkompetanse* i norsk.

Forslag til opplæringsplan for elever med mangelfull kompetanse i norsk.

ORGANISERING AV OPPLÆRINGEN

Det er viktig at læreren så fort som mulig i opplæringsforløpet etablerer funksjonelle rutiner på lærestedet. De fleste lærere opplever at elever ofte gjør avtaler uten hensyntaken til undervisningstidspunkt og/eller rutiner som finnes i skolen/bedriften. Det er derfor nødvendig at læreren i begynnelsen av opplæringsperioden sier klart fra at besøk på offentlige kontorer og liknende, må gjøres etter kl 1400. Eventuelt kan det avsettes noen timer pr. uke til denne type virksomhet.

Det er også viktig med daglig drøfting av aktuelle temaer, f. eks. dagens nyhetsoppslag i aviser, radio og TV. Dette er verdifull trening for å bedre elevens samfunnsforståelse og ferdigheter ekspressivt talespråk.

Skjemaer og blanketter fra offentlige kontorer og samfunnsinstitusjoner er også et aktuelt tema for elevgruppen. Bruk gjerne en saksbehandler fra det offentlige kontoret som "gjesteforeleser". Forbered møtet ved at gruppen lager egne spørsmål som elevene fremfører muntlig for "gjesteforeleseren".

INNFØRING I BRUK AV IT.

En del elever er flinke til å søke på Internettsider etter nyheter fra hjemlandet. Dette gir en god pekepinn om elevens kunnskapsnivå i IT, engelsk og eget morsmål. I tillegg er denne type bruk av Internett viktig for lesetreningen. Elever uten slik kompetanse, bør få tilbud om et innføringskurs i bruk av Internett som en del av språkopplæringen.

Se også kompetansemål for grunnleggende ferdigheter Nivå 2 på www.vox.no.

BESKRIVELSE AV LÆREMIDLER I NORSKOPPLÆRINGEN

Migranorsk Alfa (www.migranorsk.no) er et databasert læremiddel for voksne som trenger opplæring i norsk språk og norske samfunnsforhold. Programmet benytter en kombinasjon video, oppgaver, lyd og bilder i språkundervisningen, og kan benyttes både individuelt og i kombinasjon med klasseromsundervisning. Læremidlet finnes både i bokmåls- og nynorskversjon.

Begrepsbyggeren (www.netped.no → Til tester og oppl. prog. Start Begrepsbyggeren) er et selvinstruerende nettbasert læremiddel, som tar sikte på innlæring av 530 viktige begreper på norsk. Programmet omfatter tre nivåer: Nivå 1: Tale → Bilde, Nivå 2: Skrift → Bilde, Nivå 3: Bilde → Skrift.

Dataprogrammet **Ordleker** (www.daisy.no) gir mange muligheter. Det er et motiverende program med fokus på elevens ordforråd og stavekunnskap. Det har ni ulike øvings- former: Ordpuslespill, Alfabettrening, Fremmedord, Gjett setningen, Hangman, "Kryss og tvers"-lek, Ordsortering, Kryssord og Parlek. Eleven konkurrerer med seg selv eller andre, og får belønning gjennom et poengsystem eller utskrevet diplom for dagens beste resultat. Programmet er beregnet for både tilpasset og ordinær opplæring.

Enkel grammatikkopplæring også viktig. Sjekk i testsertifikatet for Veilederen-Basis om eleven har behov for grammatikkopplæring.

Ukeoppgavene i ukeavisen **Klar Tale**, utgitt av Norsk Dysleksiforbund (www.klartale.no), kan også brukes til språkopplæring av minoritetsspråklige og andre elever med *mangelfull kompetanse* i norsk. Vær klar over at Klar Tale også er innlest på cd, slik at eleven kan høre talen samtidig med lesing av teksten i avisen. Denne ukeavisen er et helt undervisningsopplegg i seg selv.

Ukeoppgavene i Klar Tale er bearbeidet av NetPed, og kommer i to utgaver. Utgave 1 egner seg for opplæring av elever med *mangelfull kompetanse* i norsk. (For bestilling av bearbeidet Utgave 1, ta kontakt med NetPed).